

KTD/1SPP1 2021/2022

Studium provozovací praxe

1. přednáška, 27/9/2021

Kydlicekj@gmail.com
www.jakubkydlicek.com

KTD/1SPP1
= „ABC
starohudební
***interpretace*“**

1. Úvod do problematiky HIP. Terminologie, periodizace, literatura, organizace, průběh výuky.
2. Přehled pramenů. Traktáty, ikonografie, organologie, exkurz do historické notace
3. Afektivní teorie, rétorika, Musica poetica, artikulace, tance, ladící systémy
4. Ornamentika, improvizace, historická didaktika
5. Národní styly
6. Případové studie: Telemann, Rameau, Bach, Händel, Zelenka

KTD/1SPP1
= „ABC
starohudební
***interpretace*“**

Přednáška

Praktikum

Samostatná práce / analýza četba

Zkouška – colloquium, prezentace
samostatné práce

KTD/1SPP1
= „ABC
starohudební
***interpretace*“**

Zkouška

Colloquium

- Společná rozprava nad probíranými tématy

Prezentace samostatné práce

- Ornamentika (např. vypracované ozdoby)
- Transkripce/spartace
- Záznam interpretačního výkonu s komentářem
- Esej/písemná reflexe interpretačního problému či analýza nahrávky

HIP

Historically Informed Performance (practice)

Definice (?) aneb neexistuje jednotné konsensuální vymezení termínu...

„Interpretační záměr, který reflektuje dobové způsoby, přístupy a styly doby vzniku díla.“

Grove music online: *„...commonly used to denote any music for which a historically appropriate style of performance must be reconstructed on the basis of surviving scores, treatises, instruments and other contemporary evidence.“*

Technické a stylistické aspekty (performance practice)

Dobové nástroje (resp. jejich kopie)

HIP

Historically Informed Performance

Problém:

- Změna publika a očekávání potenciálních posluchačů (opera, koncert, fantasia)
 - Neexistující nahrávky (do cca 1890)
- (tj. obtíž rozeznávat mezi historií a minulostí)

Kritika:

- Metodologické otázky: opodstatnění a proveditelnost. Diskuze akademická versus profesně-praktická ...“(„nemůžeme vědět, jak to znělo“, „kdyby znal Scarlatti akordeon, nikdy by to pro nějaký to cembalo nenapsal“)
- kulturní vzdálenost aneb stoupající riziko neporozumění (tzv. pozitivistická kritika – HIP vede k hromadění faktů a poznatků. Odpověď – Dreyfus: „*HIP (...) is an evolving and necessarily incomplete paradigm rather a set of documented index cards set atop inferences culled from freshman logic texts*“ (p. 313))

HIP

Historically Informed Performance

„až mi přivedete dobové publikum, budu hrát autenticky“

- **Normativní charakter** (=risk of standartization)
 - Implicitní hledání „autentického“ tvaru interpretace může vést k dogmatickým či moralizujícím závěrům (Fuller: *„...scientific support for the concept of a „code of performance“ of universal applicability into which the score need only be plugged to set the music aglow with authenticity“* (p. 117))

HIP

Historically Informed Performance

R. Taruskin:

“Historical” performance today is not really historical; that a thin veneer of historicism clothes a performance style that is completely of our own time, and is in fact the most modern style around.“

Authentic performance

x

Historically informed performance

x

Historically formed performance

x

Historically Inspired Performance (Bruce Haynes)

HIP

Historically Informed Performance

Mary Hunter (2014):

“Historically informed” and “historically aware” are terms that, since the 1990s, have essentially replaced the earlier term “authentic” to indicate performance practices and attitudes that directly or indirectly rely on documentary sources from the time of the work to inform interpretative decisions about the acoustic, conceptual, and (in the case of opera) visual environment in which a work was originally created.“

Praktické dilema: Historický kontext a aktualizace

Gundersen (2017): *„Do we make our choices based on what history tells us, or based on what we find artistically convincing? Are our arguments based on historical probability, or on other parameters? Is it fair towards colleagues and audiences to present historical arguments in one moment, just to turn to matters of taste in the next, or vice versa?“*

HIP

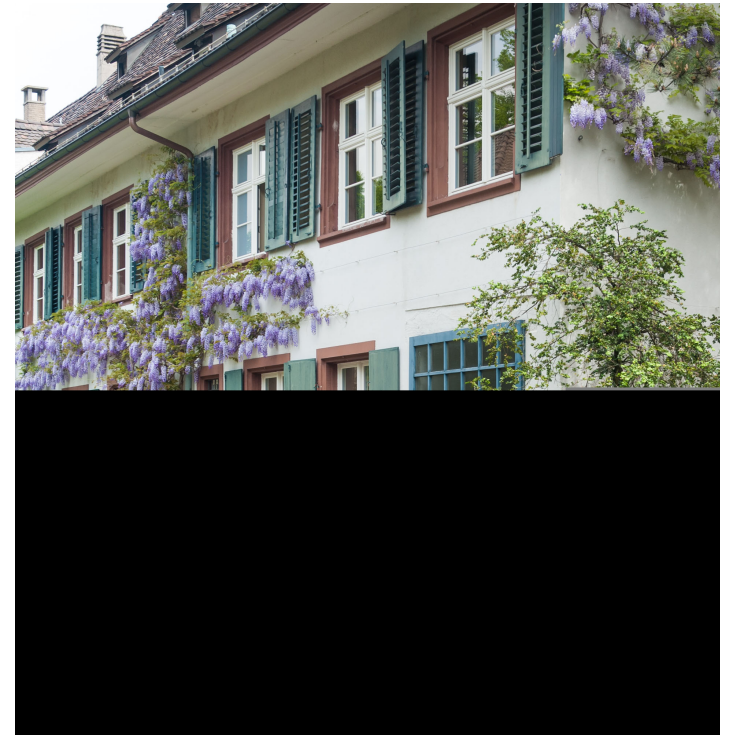
Historically Informed Performance

Authenticity revisited:

Orchestra of the Age of Enlightenment: „*Period-specific instruments have become a just one element of its quest for authenticity.*“

SCB

„*The SCB is open to a broad concept of music and music-making. What is essential is the approach to understanding music in its historical context, the interest in a form of interpretation which appeals to today's audiences, as well as the curiosity to explore new territory. In this spirit the SCB considers the focus on Early Music to be a relevant aspect of contemporary musical creativity.*“

HIP

Historically Informed Performance

Kdy je interpretace „historicky poučená“?

Gundersen: „HIP cannot designate artistic research goals.“

„Antropologická“ definice:

„HIP je spíše metodologickou plochou, kde je umělecká práce do jisté míry založena na jistém druhu výzkumných metod.“

HIP

Historically Informed Performance

Metody?

Proces *vs* Výsledek?

aneb „*Dokumentace*“ *vs* „*Interpretace*“ (Rademeister, 1988):

1. Hudba a její zápis (notace)
2. Teoreticko-didaktické traktáty
3. Dobové nástroje
4. Hudební ikonografie
5. Archiválie (zejm. „institucionální“ výpisy, účty etc.)
6. Literatura („krásná“ lit. A cestopisy, poznámky, dopisy)
7. (tance, nahrávky)

HIP

Historically Informed Performance

Student: „*A to mám jako všechno tohle dělat?!“*

HIP ultras: „*You have to*“

HIP today's teacher/performer: „*It would be impracticable*“

Comment: případná nezbytnost rigidního přístupu přímo opodstatňuje zmíněnou kritiku (aneb ignorace historického kontextu – aneb historický hudebník v kontextu svého místa a času)

HIP

Historically Informed
Performance

„*Historically **formed** performance*“

Podobně jako Brogdorff: „*research for the arts*“ vs „*research through the arts*“

Termín „*Autentická interpretace*“ jako
sporný label

„*Historická interpretace*“ LOL

„*Only very few musicologists make significant
contributions to music performance.*“
(Gundersen)

HIP

Historically Informed Performance

Historically (In)formed Performance přístup

= „artistic research“ jako způsob interpretace pramenů (viz Gundersen, Mayer Brown, etc.) a studie dobové ornamentiky (renesanční diminuční techniky)

M. Brown: „applied musicology“.

Důležitý moment: **experiment**

Není tedy experiment to, co odlišuje HIP přístup od „mainstreamu“?

Viz název Taruskinovy publikace „Text and Act“

„Shaping fields“ not „filling the gaps“

HIP

Historically Informed Performance

- Historická a textová kritika

Příklady z praxe aneb co děláme vědomě „špatně“

- HIP anomálie nebo běžné „provozní volby“
- neadekvátní nástroje? Je mi jedno, jak hrál Händel apoggiaturu v roce 1711?

Geminiani: „*use the vibrato as much as you can on short notes*“

Student: „Kde? Jak? Jaké vib?“

Musicus: „*according to good taste*“

Student: „WTF!!!“

HIP

Historically Informed Performance

Literatura

- <http://earlymusic.dikmans.net/introduction-to-historically-informed-performance-practice/>
- Haynes, Bruce. 2007. *The End of Early Music. A Period Performer's History of Music for the Twenty-First Century*. New York: Oxford University Press.
- Reidemeister, Peter. 1988. *Historische Aufführungspraxis. Eine Einführung*. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft:17
- Haskell, Harry. «Early music.» *Grove Music Online. Oxford Music Online*. Oxford University Press, <<http://www.oxfordmusiconline.com/subscriber/article/grove/music/46003>>.
- Borgdorff, Henk. 2012. *The Conflict of the Faculties. Perspectives on Artistic Research and Academia*. Leiden: Leiden University Press:43

Periodizace aneb dějiny HIP

HIP v 18. stol.

J. Ch. Pepusch a jeho „Academy of Ancient Music“
(cca 1720, s akcentem na hudbu 16.st., baron van Swieten ve Vídni.

Periodizace aneb dějiny HIP

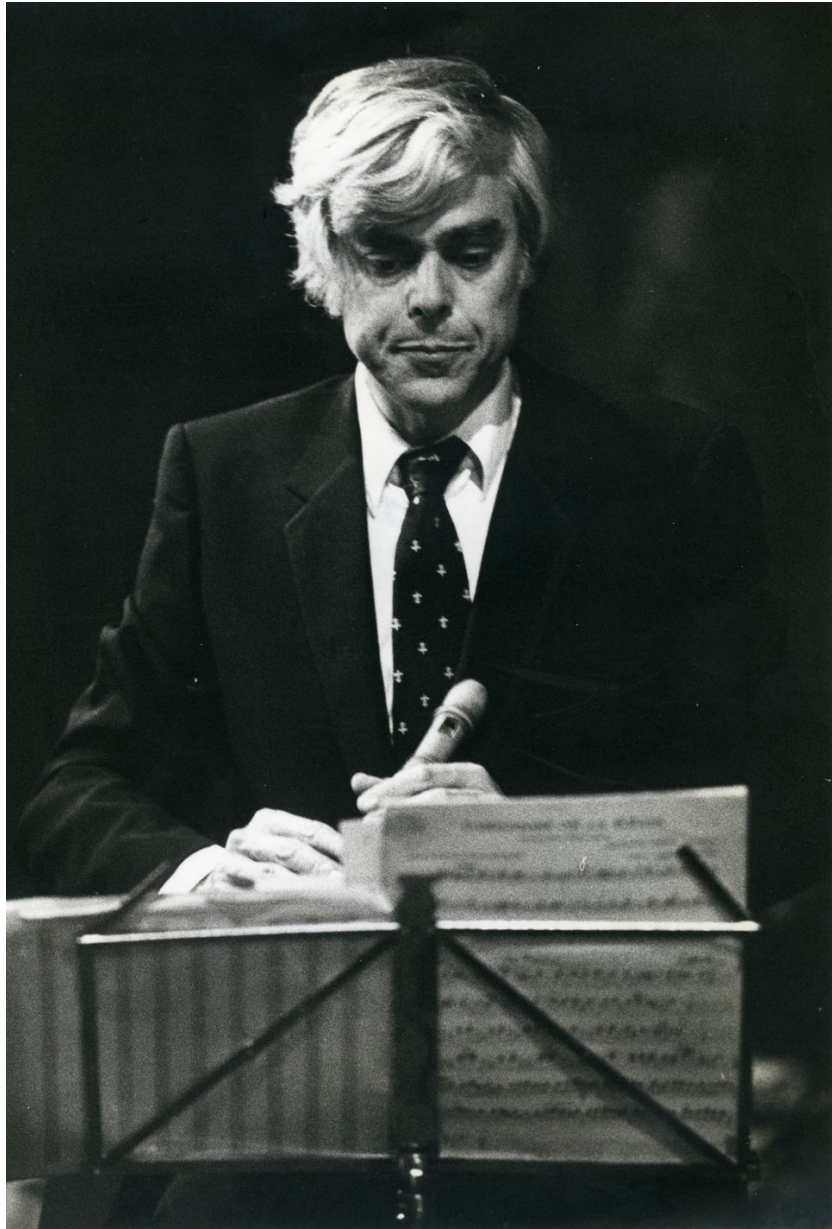
„Prenatální“ stadium

- Týkalo se především varhan, středověké a renesanční hudby
- **Arnold Dolmetsch** – koncem 19. stol. započal veřejné „hip“ koncerty (flétnový consort), rekonstruoval nástroje (loutna r. 1893), stavěl klavichordy a cembala. Klíčová publikace: *The Interpretation of the Music of the XVIIth and XVIIIth Centuries* (1915). BTW Dolmetsch jako první protlačil zobcovou flétnu jako „dětský“ nástroj do škol v Anglii.

Periodizace aneb dějiny HIP

(Mezi)válečné období

Vznik prvních institucí (SCB 1933, Paul Sacher), ojedinělé pokusy o „autentické“ provádění děl (Mariánské nešpory, Bachovy pašije), zejména v DE, FR, CH. Za války pokusy o využití v masové kultuře, resp. propagandě.

Periodizace aneb dějiny HIP

Poválečný rozjezd

- David Munrow – Early Music Consort (kontratenor Alfred Deller)
- Christopher Hogwood (Academy of Ancient Music)
- Nikolas Harnouncourt – Concentus musicus Wien
- Gustav Leonhardt
- Frans Brüggen
- Capella coloniensis

Periodizace aneb dějiny HIP

Boom 70. a 80. let

- Frans Brüggen (Orkest van de achtiende eeuw)
- Philip Herreweghe (La chapelle royale)
- Sigiswald Kuijken (La petite bande)
- Trevor Pinnock (The English Concert)
- J. E. Gardiner (ORR, Monteverdi Choir)
- William Christie (Les Arts Florissants)
- Jordi Savall (Hesperion XX/I, Capella reial de Catalunya)
- René Jacobs (Concerto Vocale)
- Marc Minkowski (Les Musiciens du Louvre)
- Ton Koopman (Amsterdam Baroque Orchestra)
- Musica Antiqua Köln (Reinhard Goebel)
- AKAMUS
- Concerto Köln
- Giovanni Antonini (Il giardino armonico)

Periodizace aneb dějiny HIP

Exploze od 90. let

+

Christophe Rousset (Les Talens Lyriques)

Vincent Dumestre (Le Poeme Harmonique)

Freiburger Barockorchester

Alessandro de Marchi (Academia Montis Regalis)

Ottavio Dantone (Accademia Bizantina)

Fabio Biondi (Europa Galante)

Andrea Marcon (Venice Baroque orchestra)

...

Periodizace aneb dějiny HIP

HIP v Československu

- Pavel Klikar (Musica antiqua Praha)
- Marek Štrýncl (Musica florea)
- Peter Zajíček (Musica Aeterna)
- Miloš Valent (Solamente naturali)
- Jana Semerádová (Capella Mariana)
- Václav Luks (C1704)
- Adam Viktora (Ensemble Inégal)

(HAMU), kurzy, MUNI, JAMU, Prgcons, OU